

Sayın Veli;

Anne ve Babalar, çocuklarına her konuda olduğu gibi para yönetimi konusunda da rehberlik etmek ve sorumluluk kazandırmakla yükümlüdürler. Parayı yönetmeyi öğrenmek, öfkemizi kontrol etmek gibi önemli yaşam becerilerinden birisidir.

Çocukların para yönetimini doğal aile ortamında deneyerek öğrenmelerinin en güzel yolu ise önce onlara örnek olmak ve 6 yaşından itibaren düzenli olarak harçlık vermektir.*

Seçilen harçlık miktarı mutlaka çocuğun yaşına uygun olmalıdır. Bunu hesaplamak çok zor değildir. Yaşını, koşullarını, gereksinimlerini çocukla birlikte değerlendirip doğru miktarı belirleyebilirsiniz. *

Ne yazık ki birçok çocuk, "para biriktiriyoruz" cümlesi yerine "paramız yok" cümlesi ile karşılaşılıyor. Kredi kartının parasız alışveriş olmadığını önce kendimiz fark etmeliyiz. Sonra da onlara anlatmalıyız.

Çocuklar, küçük yaşlardan başlayarak para kazanmanın önemini, gerekli veya zevk verici olan nesnelere alabilmeleri için kullanılan bir araç olarak öğrenirler.

Çocuklara 5 yaşından itibaren parayı anlatmak gerekiyor. Anlatmak gerekiyor ki ileride ne emek sarf ederek kazanılan paranın her şeye muktedir olduğunu sansınlar; ne de paranın tümüyle değersiz bir şey olduğuna inansınlar.*

1

Kendi sorumluluğunu alan, eşyalarına sahip çıkan çocuk doğru bir öğrenme ortamından sonra parasını da kontrol etmeyi başaracaktır..

Belirlenen düzenli harçlığı dışında çocuğa parayı hak etmediğinde veya kazanmadığında vermemek çok önemlidir.

Yetişkinlerin en iyi bildiği işleri yaparak emeklerinin karşılığında ihtiyaçlarını gidermek üzere para alıyor olmaları gibi çocuk da yapması gerekenleri yaptığı için değil; emek verdiği bir iş karşılığında para almalıdır.

Çocuğun para kazanmayı öğrenirken yaptığı işler, zaten yapması gerekenler olmamalıdır. Odanı toplarsan, masaya yardım edersen gibi teklifler veya önceden verilen paralar çocukta yapması gerekenleri ancak para karşılığında yapabilirim hissiyatını doğurur. Kendi iyi yapabildiği ortaya koyduğu emeğin karşılığını alması daha doğrudur. Örneğin el becerisi güçlü olan bir çocuk çeşitli boncuklardan kendi beğenisi ile kolye yapabilir ve satabilir. Burada önemli olan emek harcanması ve karşılığında sevdiği bir şeyi alabileceği veya tasarruf yapabileceği miktarı kazanmasıdır.

Kazandığı miktar ile ne yaptığını gözlemlemek önemlidir. Müdahale etmeden önce gözlemleyerek işe başlamalıyız. Bütün parasını harcamaya yöneldiğinde müdahale etmeyin. Ertesi gün hiç parası kalmadığını size söylediğinde Yeniden para vermeyerek bunu bir daha yapmamasını anlatmalıyız.

2

Çocuğu paradan habersiz büyütmek , paranın olduğu ortamda ona yapılabilecek kötülüklerden birisidir. Paranın emeğin karşılığında ihtiyacımız olan nesnelere alan simgesel bir araç olduğu çocuğa kavratılmalıdır.

Gittiğimiz bir konserde ; sanatçıların, evlerimize tamir için gelen ustaların, en iyi bildikleri işi yaptıklarını ve karşılığında ailelerini geçindirmek için para aldıklarını çocuğa kavratmak gereklidir.

Günlük ve haftalık harçlık çocuk için uygundur. Bu sistem çocukta zaman kavramını takip etmesine ve Matematik becerisini pratiğe geçirmede yardımcı olacaktır. Çocuklar ,önce bütün parasını harcama eğilimindedirler. Parayı kontrol etmesini öğretmek için önce 2 günlük sonra 3 günlük en son olarak da haftalık harçlığa yönelmek uygun olacaktır.

Harçlık hakkındaki en büyük yanlış anlamalardan biri de bazı anne babaların, çocuklarına "ekstra" para vermeye güçlerinin yetmemesidir. Harçlığa farklı bir acidan bakılırsa, aslında her anne babanın buna gücü yeter.

Çocuklara bir şeyleri istedikleri zaman ödeme yapmak yerine, onlara kendi harçlıklarıyla harcama kararları vermelerine izin verilebilir. Çocuk planlananın dışında şeyler istediğinde(oyuncak çikolata vs.) harçlığı ile almaya yönlendirebilirsiniz zamanla isteklerini planlar hale geldiğini göreceksiniz. Bu durumda "harçlık" temelde, çocuk için herhangi bir şekilde yapılacak harcamanın sadece farklı bir yolla verilmesidir (Levin ve Ryan,2005)

Parayı üç şekilde kullanmak çocuğa kavratılmalıdır.

1.Biriktirme Kutusu (Almak istediği büyük şeyleri planlayarak biriktirdiği parayı kullanacak.) Harçlığın %10 u ayrılacak şekilde olmalıdır.

2.Harcama Kutusu (Günlük ihtiyaçlarını karşılamak için kullanacak.)

3

3.Yardım-Paylaşma Kutusu (İhtiyaç duyan kişilere yardım amaçlı kullanma veya sevdiklerine doğum günü hediyesi alma)Harçlığın %10u ayrılacak şekilde olmalıdır..

3-5. Sınıftaki çocuklar için paranın ne şekilde kullanılacağı konusunda örnek olmalıyız. Çocuk bir şey istediğinde her zaman “paramız yok” demek çocukta yanlış algıya yol açar. Neyi alıp neyi almayacağını bilen bir anne ve baba ; çocuğa da neyi, niçin alıp alamayacağı konusunda örnek olur. . Çocuğunuza neyi satın alıp almayacağınıza belirleyin, Mesela çocuğunuz yeni bir bilgisayar oyunu istiyorsa hemen gidip almak için acele etmeyin. Bunun yerine kendi biriktirdiği ya da kazandığı para ile oyunu satın alması için motive edin.

Harçlık Verirken nelere dikkat edilmelidir?

1.Ödeme günü geçirilmemelidir.

2.Kardeşler içerisinde kimin ne kadar alacağı birlikte belirlenmelidir. *Daha büyük çocuklara daha fazla ödeme yapmaya uygun bir sistem geliştirilmelidir. Fakat doğru formülü bulana kadar esnek davranılmalıdır.*

3.Çocuğun istek ve ihtiyaçlarını değerlendirmesine yardım edilmelidir.

4.Harçlık, okul başarısını ödüllendirmek veya kötü davranışı cezalandırmak için kullanılmamalıdır.

Harçlık okul çalışmasıyla bağlantılı olmamalıdır. Ev ödevleri veya iyi not için ödeme yapılmamalıdır.

Okul çalışmasının önemli ve ciddi bir caba gerektirdiği ve kendisine ait bir sorumluluk olduğu çocuğa kavratılmalıdır.

Aile Büyüklerinin verdiği harçlıklar için de çocukla konuşmalıyız. Büyüklerin veya komşuların verdiği

4

harçlıkları ile ne yapacağını, çocuğun planlamasını sağlayarak çocuğu bu paraları biriktirmeye yönlendirmekte fayda vardır. Çocuk dedesinden para aldığına,'nasılsa parası var' diyerek o hafta harçlık vermemek uygun değildir . Gelen parayı tasarruf edebilmesi için düzenin bozulmaması şarttır.

Tanımadığı kimselerden asla para almaması konusunda çocuk ciddiyetle eğitilmelidir.

Çocuk parasını biriktirirken ;bir eyleme, hedefe dönük olmasını sağlayın. Büyük çocuklarda sizin alacağınız bisiklete katkı sağlamak,küçük çocuklarda özel bir aktivite veya kendi seçeceği oyuncak olabilir. Bu durum çocukta bir şeyi hak etme kavramını oluşturur.

Nasıl biz her istediğimizde bir şey alamıyor ve bunun için üzülüyorsak çocuğa da bunu küçük yaşlardan öğretmeliyiz. Üzülmesine izin vermeliyiz.

Bu durum zamanla ona başa çıkma alışkanlığı kazandıracaktır. Her istediğine istediği zaman ulaşan çocuklar Büyüdüklerinde aynı şekilde hiçbir şey yapmadan para beklemekte haklıdırlar. Bu durum bizim hatamızdan kaynaklanmıştır ve yetişkinlikte çözümü daha zordur.

Aynı şekilde parayı hiç kullanmamış bir çocuk büyüyüp para kazandığında tüm parasını harcama eğilimindedir. Bu durumu yaşamaması için küçük yaşlardan bütçe eğitimi şarttır. *Küçük çocuklar*

5

harçlık almaya başladıklarında paranın hepsini bir seferde harcarlar. *Böyle* yaptıklarında, bir plan dahilinde harcama yapmaları gerektiğini zor bir yolla öğrenirler. Böyle bir durumda anne ve babalar bir sonraki harçlığın ödeme zamanı gelene kadar para vermemelidirler (Ritter,2005).

Biz nasıl paramızı kaybettiğimizde yeniden biri bize para vermiyorsa siz de çocuğunuza bunu yapmayın

Çocuk eşyasını her kaybettiğinde yokluğunu aratmadan yenisini aldığımızda çocuk farkına varmayacak ve davranışının sorumluluğunu almadığı için öğrenemeyecektir.

Çocukla ufak bir bütçe için çalışın. Çocuğu çocuk ne kadar para harcayacağını ve ne kadarını saklayacağı hakkında yardıma ihtiyaç duyar. Bu rehberliği yaparken paranın yüzde kaçını saklayacağını öğretebilirsiniz. Küçük çocuklar için hayvanlı kumbaralar parayı bilmesi ve saklaması için motive edici olabilir.

Daha büyük çocuklar için ufak bir banka hesabı açılabilir. Ancak banka hesabı soyut bir olgudur. Daha önce düzenli harçlık verilen ve bu parayı hedefi doğrultusunda biriktirmek isteyen 13-14 yaşındaki çocuklar için daha doğru bir yöntemdir.

Filiz Sakaoğlu

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

Galatasaray İlk-Ortaokulu Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi

Bu yazıda Yararlanılan

Kaynaklar:*ProfDrBengiSemerci(http://www.sabah.com.tr/Gunaydin/Yazarlar/bsemerci/2005/08/08/cocuklara_para_nasil_ogretilir)*SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi;
ÇOCUKLARA PARA YÖNETİMİNİ ÖĞRETMEDE EBEVEYN REHBERLİĞİ Seher ERSOY*

Nurbay Keskin Sınıf Öğretmeni

Redaksiyon : Sedat Can

6